

De geschiedenis, zegt men wel eens, herhaalt zich. Alles gebeurt telkens opnieuw. Herhaalt zich. De geschiedenis is de toekomst, de toekomst is de geschiedenis. Wat ooit was, kan nog komen. Maar, vraag ik mij wel eens af, herhaalt de geschiedenis nou zichzelf, of is elke herhaling een nieuwe instantie van dezelfde werkelijkheid?

Er werd druk getimmerd en geschilderd. Alles moest wit. Alles, behalve de boom.

“Moet er een varken op het toneel?”

“Er is in het hele stuk nergens sprake van een varken.”

“Nou, het zou toch kunnen?”

“Nee, er hoeft geen varken op het toneel.”

“Ik zou ook niet weten waar je zo gauw een wit varken vandaan haalt.”

“We doen gewoon alsof er achter de boom een wit konijn zit.”

Noem mij maar wat je wilt. Of nee, noem mij maar niet, verzwijg mij. Laat mijn bestaan in het ongewisse of ontken het desnoods. Als er iemand naar mij vraagt, kijk dan alsof je snot ziet branden. En als het niet anders kan, zeg dan dat ik vertrokken ben, stilletjes, mee met de eerste de beste schoener die het ruime sop koos. Dat ik mijn baard heb laten staan.

Zoekt.

Hilbertus zit op de trap van de veranda in het laatste licht van de dag. Hij houdt van de zon. De zon straalt licht uit, energie. Warmte. Kleur. Alle kleur die wij zien komt van de zon. (Het rode licht van de zonsondergang ligt zo voor de hand dat ik het niet eens nodig vind het hier te vermelden.) Het groen van het gras aan de kant van de heuvel waar de zon wel komt, het geel van de bloemen die bloeien in grootvaders tuin, het azuurblauw van de zee waar de vissers met hun bootjes op dobberen, de vele kleuren van de vlieger die vader uit de stad had meegebracht, toen moeder zo moest huilen, het grijzige groen van het schriftje waarin hij opschreef hoe vaak belangrijke dingen, zoals het uitdelen van snoep of het overvliegen van de grote vliegtuigen of als grootvader vader meeneemt naar de bergen, hoewel dat nog maar een keer gebeurd was, gebeurden, het roze van de strik in de vlecht op zus' rug, het paars van het heilige boek en het bruin van de haren van Hors. Het komt allemaal van de zon.

De waan was drie dagen oud. De hysterie was navenant bescheiden.

“Zitten wij er ook weer in?”

“Ik heb geen idee.”

“Ik hoop van wel.”

In het weiland stond een houten tafel met daarop uitgestald een selectie van rauwmelkse kazen en een mand met brood. Onder de tafel stond een doos met diverse trappistenbieren. Afgezien van een rondscharrelend varken was er verder niemand te bekennen.

Als er gedanst moet worden is een ritme gewenst. Noodzakelijk. Zonder ritme geen dans.

In een nauwelijks verlicht café waar de rook welhaast ondoordringbaar is en de weeë geur van verschaald bier je al bij de deur tegemoet komt, zit een viertal gasten aan de tafel te kaarten, terwijl muziek van Galliano weemoedig uit de boxen stroomt. Het is volle maan,

wat door de bewolking aan de aandacht onttrokken wordt, en in de verte klinkt de huil van een eenzame wolf. Twee mannen stappen uit de vintage Jaguar die ze vlak voor de deur hebben geparkeerd en betreden zwijgend het etablissement.

Haar handschoenen lagen nog op het tafeltje in de hal.

Bijna niemand had het aan zien komen. Terwijl het toch min of meer te verwachten viel. Als bij een ondoorzichtige opeenstapeling van herverpakkingen van onbetrouwbare hypotheeken waren door de jaren heen telkens opnieuw lagen verstopt onder nieuwe lagen die ook weer verstopt werden onder een schil teneinde het geheel hanteerbaar te houden. Maar niemand wist nog wat er in de diepte eigenlijk precies gebeurde. Dat was niet nodig gevonden.

“Zeg, Guy d’Aye, jouw moeder stamt toch van de Friezen af?”

Hij zuchtte.

“Ja, hoe zat dat ook alweer. Was je grootvader er niet bij, in Dokkum, destijds?”

Hij zuchtte nogmaals, schroefde de dop op zijn pen, legde die neer, schoof zijn das recht, stond op, maakte de knoop van zijn jasje vast, liep naar de hoek met de lederen fauteuils, knoopte zijn jasje weer open en ging zitten in een van de vrije fauteuils.

“Dus ...”

“Bernardus?”

“Uiteraard.”

Hij nam het glas en de fles aan en schonk het eerste vol uit de tweede. Daarna nam hij een ruime slok en keek het gezelschap een voor een aan.

“Ik sluit dat geenszins uit, vrienden, ik sluit dat geenszins uit.”

Hij hief zijn glas en grijnsde.

Ja, de details, daar kon hij uren over doorgaan. Die deden er niet toe.

Op zolder bewaarde hij zijn singeltjes. In een grote houten kist. Hij had geen speler, maar hij wist wat er op de singeltjes stond. Hij wist echt wel wat er op de singeltjes stond. Geheimen! Soms gooide hij er een over zijn linkerschouder, maar dat had eigenlijk nooit het effect dat hij ervan verwachtte. Of hoopte, eigenlijk. Verwachten deed hij weinig. Daarvoor had hij te veel meegemaakt. Maar hopen kon altijd. Hopen kon altijd.

Regel vijfendertig: Hoop nooit wat je ook kunt verwachten.

“Het zou niet moeten kunnen. Het zou écht niet moeten kunnen. Het mág écht niet mogelijk zijn. Maar het gebeurt. Het gebeurt echt.”

“Maar als we nou ...”

“Je hebt het zelf gezien. Het onmogelijke.”

“Ja, maar als we nou ...”

“Wat? Als we nou wat? Hebben we niet al het mogelijke onderzocht? Nee, er is maar een conclusie mogelijk. Het zit vanbinnen. Diep vanbinnen. Where no man has gone for years.”

Ze dacht aan de gordijnen. Het ging min of meer vanzelf. De gordijnen speelden in wezen geen rol van betekenis dus er was eigenlijk geen reden om aan de gordijnen te denken. Ze zou eigenlijk aan de felle lampen moeten denken, en de honden. Maar ze dacht aan de gordijnen. Ineens drong het tot haar door. De gordijnen!

Terwijl iedereen zich bekommerde om het welzijn van de bijen schonk Jonathan al zijn aandacht aan de vlinders.

“Varkens, zo lees je wel eens, zijn tamelijk intelligente en sociaal ingestelde dieren. Ze worden vaak in een adem genoemd met mensen en dolfijnen. Ze hebben een opmerkelijk geheugen en kunnen tot op zekere hoogte abstract denken. Je hebt ook domme asociale varkens. Maar dat zijn meestal vermomde mensen.”

De zinloosheid van het bestaan is wel het minste van onze problemen.

“De werkelijkheid is zelf zinloos.”

“Zinloos? Hoezo zinloos? Vanwaar zo pessimistisch?”

“Ik zie dat geenszins pessimistisch. Er is hier geen pessimisme in het spel. De werkelijkheid is wat hij is. Het is niet anders. Er is geen doel. Geen betekenis. Er is geen verhaal. Er zijn aan elkaar geplakte veranderingen in de verhoudingen tussen wat je in wezen geen dingen kunt noemen. De werkelijkheid is als het ware het proces van verandering en tegelijkertijd het onderwerp. Maar het gaat nergens heen. Nergens over. Alles wat je beleeft aan verhaal is je eigen constructie. Zie ook Kant. De werkelijkheid is los zand waar wij kastelen van bouwen. Wij maken verhalen van het amalgaam aan momenten dat ons wordt aangeboden, omdat we niet anders kunnen. We zijn uiteindelijk zelf een verhaal dat we onszelf vertellen. En we bouwen dat op uit de flarden die de werkelijkheid ons voorschotellet. Maar het is altijd meer dan de werkelijkheid zelf. En zin en betekenis zijn altijd subjectief. Er moet altijd iets of iemand zijn voor wie een verhaal iets betekent. En die iets of iemand verzinnen we zelf en zijn we zelf. We zijn het verhaal dat we maken en het proces van het maken van het verhaal is ons bewustzijn. Ons zijn is de zin, onze betekenis is het beleven. En de werkelijkheid blijft er onbewogen onder.”

De beide gesprekspartners namen een slok uit hun glas met bier en zaten een wijle zwijgend voor zich uit te staren.

“Dus ... als ik je goed begrijp zeg je dat we zelf een verhaal verzinnen en dat dat alles is?”

“Nou, ja, alles ... helemaal zeker weet je dat natuurlijk nooit.”

Zekerheid is het stootblok van het denken.

Er was eens een jongetje dat met zijn moeder met de trein ging. Laten we hem Adolphus noemen. Hij heette natuurlijk niet zo, want dan hoefden wij hem niet zo te noemen. Hij heette anders, maar hoe, dat laten we hier, althans voorlopig, buiten beschouwing. We noemen hem Adolphus en we zien dat hij snel voor zijn moeder langs de trein inglipt. Zijn moeder draagt een breedgerande hoed met veren en een jurk die doet denken aan de jaren twintig van de twintigste eeuw. Ze fronst haar wenkbrauwen als het jongetje dat wij Adolphus noemen voor haar langs schiet en bestijgt vervolgens kalm en waardig het rijtuig. Na een korte zoektocht vindt ze de coupé met het nummer dat op haar vervoerbewijs staat, waarna ze zich in de verder verlaten coupé nestelt op de bank met het gezicht in de rijrichting. Want Adolphus kan niet goed tegen achteruitrijden. De jongen heeft haar en de coupé nog niet gevonden maar ze maakt zich geen zorgen. Er was welbeschouwd eigenlijk niets aan de hand, althans, zo leek het. Want helemaal zeker wist je dat nooit.

Van willekeurige mensen die je in de Albert Heijn tegenkomt kun je eigenlijk nooit van tevoren zeggen of ze later niet een cruciale rol in je leven zullen vervullen.

De kleine Hatze stond aan de rand van het weiland én aan de rand van de sloot, min of meer tussen twee werelden, en staarde in het water. Er was eigenlijk niets, of bijna niets, te zien, maar de kleine Hatze was geduldig. Een reiger vloog over en weer. Maar de kleine Hatze stond onverstoort aan de slootkant. Ondertussen gebeurde er in de modder op de bodem van de sloot van alles waar de kleine Hatze geen weet van had.

Het kleine vliegveld aan de rand van het kleine stadje gonsde van bedrijvigheid. Wie niet beter wist zou denken dat er iets groots op stapel stond, dat er een passagier van statuur verwacht werd, dat er iets te gebeuren stond dat het kleine stadje voorgoed op de kaart zou zetten. Want het kleine stadje kwam op de meeste kaarten niet voor. Wie beter wist, wist óók dat er op het vliegveld zelden een vliegtuig geland was. En in de afgelopen vijftig jaar nooit. De oplettende lezer zal zich dan ook afvragen waar de bedrijvigheid om te doen was. Maar het antwoord op die vraag zal nog even op zich laten wachten.

Soms was er kermis, maar meestal niet. (Hij vroeg zich wel eens af of de kermis niet een verhaal was dat verteld werd om de zinloosheid van alledag op een afstand te houden.)

De meeste bloemen vonden het nog te vroeg in het jaar. Er waren nog geen bijen en de zon leek meer niet dan wel te schijnen. Maar er werd wel gebloeid. Wie zijn best deed vond in het park de prachtigste bloemen. Klein, doorgaans, en niet te uitbundig. Maar ze wisten dat ze zich zonder vlinders ook wel zouden redden en bovendien: ze wisten niet béter.

Louter. Hij vond het een mooi woord. Het liefst zou hij zien dat het veel meer betekende. Dat hij met dat ene woord haast alles kon zeggen.

Ze kon haar donkerbruine jurk aantrekken. Niet die met de zwarte boord, die andere. Die met die grote bloemen. Die ze ook droeg toen het ook zo waaide. Op dat feest waar iedereen zo verschrikkelijk luid sprak. Waar ze die man had gezien met die streepjesstropdas. Die had ze later nog een keer gezien bij Klara. Toen ze die andere jurk aan had. Haar dieprode. Ze keek in de spiegel en streek met haar handen over de jurk. De man droeg bij die gelegenheid een andere streepjesstropdas. En andere schoenen, dacht ze, maar ze wist het niet zeker. Ze kon ook haar blauwe jurk aandoen, natuurlijk. Fijne dikke wol. Effen marine. Ze liep naar de kast en pakte de blauwe jurk. Daarna weer terug voor de spiegel. Ze hield de jurk tegen haar lichaam. Hij had tegen haar gelachen. Of naar haar. Die keer toen ze de bruine jurk aan had. Met die grote bloemen. Terwijl hij ontspannen tegen de piano probeerde te leunen. Ze wilde iets tegen hem zeggen, maar haar mond weigerde zijn werk te doen. Ze trok de bruine jurk uit en de marineblauwe wollen aan. Minutenlang staarde ze in de spiegel en dacht aan niets. Toen dacht ze weer aan de chocolade die ze van Klara had gekregen. Klara droeg toen een okergele jurk. Voor okergeel was het te koud, vond ze. En het waaide te hard. Eerder op de dag was haar fiets nog omgewaaid. Die was ook blauw. Ze streek over de jurk en besloot toch voor de bruine te kiezen. Die met die grote bloemen.

Elke centimeter is er een.

Ellis Rozenboom had als klein meisje al problemen met delen. Speelgoed waar ze mee had gespeeld was van haar en andere kinderen moesten daar van afblijven. Het was de taak van de leiding om erop toe te zien dat andere kinderen van 'haar' speelgoed afbleven. Ook als volwassene vond ze dat mensen niet moesten zeuren als ze niet zoveel hadden weten te vergaren als zij. Dan hadden ze maar beter hun best moeten doen. Zij had er immers ook hard voor gewerkt. Want je krijgt wat je verdient en je verdient wat je krijgt. Dat zei haar vader zaliger altijd. Een rechtvaardige God kent geen medelijden.

De verbijstering was groot, maar er was ruimte te over.

Ik zie mijn vader nog staan, kromgebogen over zijn spade te midden van de zwarte bieten. Hij was eigenlijk altijd aan het werk voor 'de boer'. Twaalf uur per dag, van zes tot zes, zes dagen in de week. Het leverde net voldoende op om zijn gezin van het allernoodzakelijkste

te voorzien. Dan moest er niks tegenzitten. Maar het zat vaak wel tegen. Dan werkte hij ook 's avonds na het eten. Als hij dan thuis kwam sliep ik al. Net als mijn broertjes en zusjes. Zeventien, mijzelf meegerekend. Gelukkig ging er zo nu en dan eentje dood.

Herman hield niet van vrouwen. Ja, hij hield wel van vrouwen, maar van de meesten niet. Het toeval wil dat de meeste vrouwen ook niet van Herman hielden. Zo kwam het allemaal toch nog in kannen en kruiken terecht. En ze leefden nog lang en gelukkig.

“Wat toevallig dat jullie ook hier op de camping staan.”

Een blonde jongen met een strohoed en een zonnebril kijkt op van zijn boek, pakt een glas bier van het campingtafeltje dat net binnen handbereik staat, neemt een slok en zet het terug. “Denk je echt dat dat toeval is?”

De eerste spreker krabt zich eens achter zijn oren en kijkt achterom, alsof daar iets te zien zou kunnen zijn dat een ander licht op de zaak werpt. Daarna kijkt hij omhoog, waar geen enkel wolkje het blauw van de lucht onderbreekt. Als hij weer naar voren kijkt komt er een meisje met bruine ogen en een leren jas uit de tent. In haar rechterhand heeft ze een joint, in de linker een gitaar. Ze gaat op de grond zitten, neemt een trek van de joint en geeft hem vervolgens aan de blonde.

“Het zou best nog kunnen gaan regenen, denk ik.”

De muur is kaal en wit. Hij weet wat er van hem verwacht wordt. Wat er altijd van hem verwacht wordt. En hij weet dat hij uiteindelijk, zij het zijns ondanks, aan de verwachtingen zal voldoen. Wat er toe zal leiden dat hij weer gevraagd zal worden. Dat hij weer voor een kale witte muur komt te staan. Zo zal alles wat hij onderneemt resulteren in een nieuwe kale witte muur. Alles wat hij doet is slechts tijdelijk. De muur is kaal en wit.

Incontingentie komt relatief weinig voor.

Het standbeeld was beroemd in de wijde omtrek. Iedere toerist die het stadje bezocht kwam uiteindelijk naar het standbeeld. Sommigen stonden uren te staren teneinde ook maar de kleinste beweging te ontwaren. Maar het lukte niemand om het standbeeld op bewegingen te betrappen. Het was dan ook gewoon een standbeeld. Een echt standbeeld.

“Was hij maar echt.”

De vrouw met de boodschappentas glimlachte.

“Be careful what you wish for.”

De vrouw naast haar zette haar tas op schoot en begon te zoeken.

“Nee, maar serieus, dat zou toch wat zijn?”

“Je hebt blijkbaar geen idee waar je het over hebt. Gelukkig heb ik altijd paddengeil bij me.”

Een uit. Daging. Het was een uit. Daging. De concentratie. De uit. Daging. De Con. Centratie. Adem. Uit. Een uit. Daging. De gedachten. Op een rij. Bij elkaar. Houden. Gedachten. Bij elkaar. Uitdaging. Slok water. Daging. Het was. Wat het was. Focus. Zeven. Blijf alert. Con. Centreer. Laat niet los. Pitbull. Over wie? Een vraag. Gesteld. Focus. Nu. Vraag. Wie? Wat? Beddengoed. Ja, ja, tuurlijk. Ja, ja, tuurlijk. Wacht ... wacht. Adem in. Adem uit. Wie is dat. Komt. Er. Iets. Binnen?

“Wacht”, dacht hij, “wat doet díé hier? Die heeft hier niets te zoeken.”

Hij had het ook 's zomers wel eens geprobeerd. Het zingen van ‘Sinterklaasje kom maar binnen met je knecht’. Maar dan werkte het niet.